

Een nieuw logo voor SOMA

Trefpunt SOMA, het activiteiten- en dienstencentrum van en voor mensen met een laag inkomen in Maasmechelen, bestaat al 15 jaar. Dat mag gevierd worden.

De start werd alvast gegeven met de voorstelling van het nieuwe logo. De vier verticale stroken verwijzen naar de kloof die er bestaat tussen mensen die het goed hebben en zij die niet mee kunnen in de maatschappij. Toch drukt het logo ook de hoop op een betere toekomst uit: in iedere

strook zit er een draadje dat toch wat licht en glans geeft, en de opwaartse spiraal drukt de hoop op een betere toekomst uit.

Het nieuwe uithangbord werd in december voorgesteld aan de bezoekers en partners: het kon op veel bijval rekenen. 15 jaar SOMA heeft uiteraard meer in petto. Dit najaar plannen we een aantal activiteiten waarover we in één van de volgende nummers zeker meer vertellen. SV

Erfgoeddag 2012: vergeten helden van migratie

Erfgoeddag 2012 staat in het teken van helden. Daarom vindt de boekvoorstelling over vergeten helden van migratie op zondag 22 april plaats. De voorstelling wordt opgeluisterd met een tentoonstelling en praatshow.

De buurtwerking van Steenveld (Beringen) presenteert een boekje met levensverhalen van oudere vrouwen uit de wijk (lees het artikel op p.2). Zowel allochtone als autochtone vrouwen komen aan bod, want de migratie was voor beide groepen een ingrijpend gebeuren. Terwijl hun mannen in de mijn gingen werken en daar sociale contacten uitbouwden, beleefden de vrouwen de integratie op een totaal andere manier. Hun verhalen zijn weinig gekend. Zij zijn de vergeten helden van de migratie. Deze verhalen

bieden een verrassende inkijk in hun ervaringswereld en worden bovendien schitterend geïllustreerd met unieke privédocumenten en foto's.

De boekvoorstelling wordt omkaderd met een tentoonstelling over de wijk met unieke foto's en documenten uit de familiealbums van de geïnterviewde vrouwen. Na de praatshow bieden wij een feestelijke receptie aan ter gelegenheid van de presentatie van het boek. GS

Tentoonstelling, boekvoorstelling en praatshow over vrouwen en migratie

- **Datum:** 22 april van 15u tot 18u, de praatshow zelf start om 16u
- **Plaats:** Wijkcentrum Steenveld, Korhoenstraat z/n, 3581 Koersel-Beringen
- **Meer informatie:** Sema Yildiz, 0497/584379 of sema.yildiz@rimo.be

COLOFON

Teksten: Hilde Degol, Peter Meeuwissen, Geert Swennen, Stef Vandebroek, Peter Weyns

Coördinatie: Geert Swennen

Eindredactie: Geert Swennen

Foto's: RIMO Limburg

Vormgeving: Kristel Moors

Druk: Drukkerij Aerts

RIMO LIMBURG

Marktplein 9 b 21
3550 Heusden-Zolder
tel. 011/22 21 96 - fax: 011/22 94 31
www.rimo.be - info@rimo.be

RIMO

INFORMATIE VAN HET OPBOUWWERK IN LIMBURG

JAN - FEB - MA 2012 | Nr.1

BELGIE-BELGIQUE
P.B.
3500 HASSELT 1
12/2853

JAARGANG 15
DRIEMAANDELIJKS

P509742

SOCIAAL-ARTISTIEKE PROJECTEN

Kunstzinnig en creatief aan de slag in buurt- en opbouwwerk

Woonwagewoners die via straattheater komaf willen maken met vooroordelen, een vereniging waar armen het woord nemen die de kneepjes van het fotograferen leert, buurtbewoners die verhalen van vroeger en nu in boekvorm gieten... Het zijn slechts enkele voorbeelden van sociaal-artistieke projecten binnen het buurt- en opbouwwerk die via uiteenlopende kunstvormen maatschappelijk kwetsbare groepen willen versterken.

Participatie

Sociaal-artistieke projecten zijn artistieke projecten die een bredere maatschappelijke en culturele participatie nastreven, in het bijzonder voor mensen die het moeilijk hebben in onze samenleving. Bedoeling is om met name die groepen mensen die vanwege culturele, financiële

en sociale drempels uitgesloten (dreigen te) worden, actief te betrekken bij kunst en cultuur. Werkloosheid, onvoldoende scholing, een laag inkomen, slechte huisvesting, gezondheidsproblemen, achtergestelde woonbuurten... armoede en ellende temperen creativiteit niet, ze zorgen er wel voor dat mensen er moeilijker in slagen om een artistieke hobby te beoefenen.

Emoties en ervaringen omvormen tot iets concreets, dat is de kracht van kunst, of het nu over fotografie, toneel, dans, muziek of een andere kunstvorm gaat. Kunstenaars hebben zoveel ervaring in het verwoorden en verbeelden van hun gevoelens dat ze ook andere mensen kunnen helpen om zich te uiten en om gehoord of gezien te worden. Bij sociaal-artistieke projecten bieden artistieke professionals dan ook vaak ondersteuning.

Emancipatie

Creativiteit en kunst kunnen niet alleen de symptomen van sociale uitsluiting aanpakken, maar ook de oorzaken. Creatief bezig zijn kan barrières doorbreken en mensen die het moeilijk hebben, een verse start en nieuwe perspectieven bieden. Naast de realisatie van een artistiek product wordt er immers gewerkt aan persoonlijke emancipatie, meer zelfvertrouwen, talentontwikkeling... Bezig zijn met kunst heeft ook iets therapeutisch: mensen nemen afstand van hun problemen en zorgen, en wenden hun energie op een positieve manier aan.

Kunst kan eveneens de cohesie binnen een gemeenschap versterken. Sociaal-artistieke projecten brengen mensen samen, ook mensen die persoonlijke en sociale obstakels moeten overwinnen. Kunst is veel inclusiever dan sport: je hebt weinig materiaal nodig en het levert haast onmiddellijke resultaten op, je hoeft er niet op een bepaalde manier uit te zien of een goede conditie te hebben. Ook leeftijd vormt geen hindernis. Kortom, het niet-competitieve karakter van kunst is vaak een van haar sterktes.

Kunst behandelt iedereen gelijk, net omdat kunst verschillen waardeert. Het moedigt aan om te experimenteren en avontuurlijk te zijn. Het helpt mensen om hun eigen identiteit te definiëren. Een bijkomend voordeel van die gelijkheid is dat de grenzen tussen deelnemers en professionele ondersteuners vervagen. Aangezien de talenten van mensen centraal staan veeleer dan hun problemen, hebben de deelnemers niet het gevoel dat ze deel uitmaken van een opbouwwerkproject. GS

Verhalen verbinden

RIMO Limburg heeft iets met verhalen: een fotoboek over het Genkse wijkje Texas, 'Wortelen uit Waterschei' met verhalen van migranten en Vlaamse mijnwerkers, 'Van de Palace tot achter den tris' over de jeugd jaren van Beringse citébewoners... Weldra is er het boek over migratie en vrouwen met verhalen die buurtwerker Sema uit Steenveld, een wijk in Beringen, neerschreef. Straks verschijnt ook 'Meulenberg spreekt' van buurtwerker Vera met verhalen van vroeger en nu over het samenleven in de Houthalense wijk.

Vergeeten helden

Sema Yildiz tekende voor het boek de geschiedenissen op van vrouwen die hier 40 jaar geleden woonden en gastarbeiders zagen komen uit een ver land. Of van vrouwen die hun vader of man volgden die hier kwam werken. Hoe beleefden al die vrouwen de migratie? Iedereen heeft een ander verhaal want eenieder beleefde de migratiegeschiedenis anders. De rode draad in al die levensgeschiedenissen is dat de vrouwen hun vertrouwde omgeving verloren en in een onbekende situatie

Woonwagenbewoners gaan de theatertoer op

Ons Leven, een vereniging van en voor Belgische woonwagenbewoners, ijvert al jaren voor extra standplaatsen. Geen eenvoudige opgave want de laatste 10 jaar zijn er, ondanks de subsidies voor de aanleg van Limburgse residentiële woonwagenterreinen, amper plaatsen bijgekomen. Waarom verloopt alles zo moeizaam? Beeldvorming blijkt het obstakel.

De doorsnee bevolking heeft een fout beeld van wie de Voyageurs echt zijn. Ons Leven wil de (toekomstige) buurtbewoners daarom op een positieve manier laten kennismaken met 'dé Voyageur'. Een nieuwe, creatieve aanpak drong zich op: straattheater! Carina, Leen, Maria en Jean - acteurs van dienst - gingen aan de slag om een theater-op-maat-fragment te maken, met de professionele

ondersteuning van Johnny Weustenraed, creatieve communicatiecoach bij C-Time.

Uit het leven gegrepen

Samen dachten ze na over het doel van het theaterfragment en bepaalden op basis daarvan de inhoud. Een echt script werd er niet geschreven. De verhalen die gespeeld worden, komen immers recht uit het hart en zijn uit het eigen leven gegrepen. De voorbereidende bijeenkomsten zijn niet zozeer repetities, wel zoektochten naar de juiste boodschap, en de persoonlijke en plezierige kantjes van de verhalen.

Benieuwd naar de 'première'? Op 5 juni kan je terecht op het woonwagenterrein van Hasselt en op 7 juni op dat van Maaseik. Dan vindt de studiedag 'Buurten bij woonwagenbewoners' plaats waarbij

terechtkwamen.

Zo vertelt Annie Waelburgs hoe ze samen met haar moeder de was deed voor Italiaanse gastarbeiders wiens vrouwen nog in Italië woonden. Of het verhaal van Adile Samanci: "Ik kwam van Oost-Turkije waar ik katoen plukte, naar België waar mijn man al enkele jaren in de mijn werkte. Hij schreef me: "Ik wil graag dat je met de kinderen ook naar hier komt". Meteen liet ik een buurjongen een brief terugschrijven: "Heel graag wil ik met de kinderen naar België komen. Er komt toch water uit de kraan in België, hoop ik?"

Meulenberg spreekt

Buurtwerk Meulenberg heeft een traditie in het werken met verhalen van wijkbewoners. Enkele jaren geleden kregen zij de gemeentelijke cultuurprijs voor hun 'reminiscentiespel'. Al spelenderwijs vertelden buurtbewoners elkaar via een ganzenbord, over hun herinneringen uit de wijk. Hierop bouwt Vera Houben nu verder: "We willen elk interview niet enkel in het Nederlands weergeven, maar ook in de taal van de geïnterviewde. Ik geloof er sterk in dat als we het samenleven in de toekomst willen verbeteren, we die verhalen over het verleden moeten koesteren want verhalen scheppen een band." PW

Foto's met een verhaal

In Sint-Truiden zitten ze niet stil en blijven ze creatief bezig. Samen met basiseducatie Zuid-Limburg werd een fotoproject opgestart. De leden van Onder Ons, een vereniging waar armen het woord nemen, zijn begonnen met een basistraining fotografie.

Onder begeleiding van professionelen leren ze niet alleen de knopjes bedienen, maar weten ze binnenkort ook alles over compositie en beeldtaal. Eén keer per week komen ze daarvoor samen. Een foto trekken met of zonder flitslicht, sluitersnelheden en diafragma: al die

geheimen worden aangepakt. En veel oefenen! Tussendoor gaan ze op uitstap: het fotomuseum in Antwerpen en tentoonstellingen her en der.

Als ze dat onder de knie hebben, begint het eigenlijke werk pas: welk verhaal wil ik met mijn foto's brengen naar de buitenwereld? Wat heb ik te vertellen vanuit mijn levenservaringen en hoe kijk ik naar de realiteit? Voor de deelnemers en hun ondersteuners is het belangrijk om te laten zien hoe talentvol mensen kunnen zijn, ook al hebben ze het soms moeilijk. SV

Het Leerorkest leert kinderen uit kansarme wijken musiceren

"Enkele jaren geleden werd ik directeur van een muziekschool in de Amsterdamse wijk de Bijlmer. Op mijn eerste dag moest ik op zoek naar een nieuwe vioolleerkracht. Ik had nog niet zoveel ervaring en belde een collega met de vraag hoe je zo iets best aanpakt. Hij antwoordde mij: 'Marco, wie zit er in de Bijlmer in godsnaam te wachten op vioolles!?' Dat prikkelde mij behoorlijk."

Aan het woord is Marco de Souza, oprichter van Het Leerorkest. Hij stond voor de uitdaging om kinderen uit een achterstandswijk naar de muziekschool te krijgen. Hij besloot om de kinderen te benaderen in hun eigen basisscholen, zodat sociale, financiële en culturele barrières niet meer in de weg konden staan. In het schoolprogramma was al een uur muziekles voorzien. Dat werd in

het beste geval ingevuld met blokfluitles. De Souza stuurde er professionele muziekdocenten op af en liet de kinderen oefenen op zowat alle gangbare instrumenten van een symfonisch orkest. Zijn innovatieve aanpak wierp vruchten af, al waren er heel wat moeilijkheden te overwinnen.

Pionierswerk

Al na een paar maanden gaan de muzikantjes met z'n allen samen oefenen. Ze vormen een echt symfonieorkest, onder leiding van een professionele dirigent. In tegenstelling tot het klassiek muziekonderwijs waar individuele lessen de norm zijn, werkt het Leerorkest met lessen in groepsverband. Dat vraagt een totaal andere didactische en pedagogische aanpak. Het Leerorkest verricht op dit vlak

pionierswerk en ontwikkelde een eigen expertisecentrum, dat publicaties uitgeeft en docenten traint.

De kinderen vinden de muzieklessen niet alleen heel leuk, ze zijn ook goed voor hun zelfvertrouwen en ontwikkeling. In een orkest moet je goed samenwerken en naar elkaar luisteren. Dat bevordert de sociale vaardigheden, alsook de emotionele ontwikkeling, het concentratievermogen en de discipline. Bovendien heeft wetenschappelijk onderzoek aangetoond dat door muziek te maken het abstractievermogen en het analytisch denken verbetert. Musiceren maakt dus niet alleen sociaal, maar ook slim!

Weldra ook in Limburg?

Heeft dergelijk concept van muziek-educatie ook bij ons kans op slagen? In december jl. nodigden we Marco De Souza uit in Beringen. Een twintigtal belangstellenden van het jeugd welzijnswerk, opbouwwerk, Lemmensinstituut, Streekfonds Een Hart voor Limburg, muziekacademies, gemeentebesturen en enkele deskundigen uit de muziekeducatie kwamen luisteren en geloven er alvast in. Een kerngroep probeert nu een experiment op de rails te zetten en werkt tegelijk aan een structuur om dit op langere termijn groeikansen te geven en te bestendigen. PM